

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

„EDINOST“ izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tiskarnah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v Torrente. »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

»V edinosti je moč.«

Federalizem.

II.

V prvem članku smo prafsanje federalistične osnove za Avstrijo podpirali z avtoriteto Machiavelli-ja, ki je bil več časa tajnik florentinske države; zdaj pa hočemo navesti tudi nekoliko novejših pisateljev, da še bolje podpremo in opravičimo svoje prepričanje.

Dr. Bluntschli, eden prvih in najbolj znanih učenjakov državnega prava, trdi v svojej knjigi o državnem pravu, da je koristno, ako obstoji kaka država iz raznih narodnosti, kajti njihovo združenje v eno državno ljudstvo more njihove slabosti popraviti in odstraniti, njihove kreposti pa povečati. Tega menenja je bil tudi ogerski kralj Štefan sveti, ki je kraljeval v začetku 11. stoletja.

Bluntschli meni nadalje, da je sicer težavno ohraniti v državnej zvezi razne narodnosti, ako so enake moči in enake veljave. Da pa je pri vsem tem to mogoče, dokaz nam je posebno Švica, in dokaz nam je tudi napredovalna Belgija. Kako pa je mogoče doseči potrebno harmonijo in močno zvezo, o tem podučujejo nas razni državniki in podučuje nas tudi svetovna praksa.

Sismondi uči v svojej temeljitej razpravi ob ustavah svobodnih narodov tako-le: »Ustave, kakor tudi postavave se morajo naslanjati na navade in šege naroda, na njegove nagibe, na njegov duševni razvitek in na potrebe, katere živo čuti. Dokaz je prav neumnega in zarobljenega duha, če se poskuša dati ustavo kakemu ljudstvu, ne na podlogi njegovega posebnega duha in njegove zgodovine, ampak po nekaterih splošnih stavkih, katerim dogmatikarji dajo ime načela ali principii.

V zadnjih 50 do 60 letih smo dobili dovolj dokazov, da ne veljajo

nič vse ustave, ki so jih narodi od drugih narodov na posodo vzeli. Mi smo zadnji čas tako nedostatnost videli posebno v Bolgariji, kder boj za pravo ustavo še ne bo konec. Mi smo v zadnjem času videli in se prepričali, da Turki sploh ne prenašajo ustavnega življenja v zmislu evropske ustavnosti in tudi v Avstriji se je šablonska ustavnost v tem obziru že zadosti maščevala ter naredila, da še dolgo ne bode konec boja za pravo obliko ustave.

Zanimivo in ob enem podučljivo je, kar ie trdil učenjak De Maistre, leta 1796; on je pisal v tem obziru mej drugim tudi te le pomenljive stavke:

«Ustava, ki bi se naredila za vse narode, ne velja za nobenega, ona je prazna abstrakcija, izmišljena je v šoli in za šolo, da se duh uri po uzorih, ali ona je za ljudi, ki hočejo plavati po oblakih». Eden največjih zgodovinarjev napredujočega in učenega nemškega naroda, L. Ranke, piše: »Mi učimo, naj ima vsako ljudstvo svojo politiko. Kaj pa pomeni narodna neodvisnost, ki je presunola uže vse duhove? Ali pomenja, da ni kaka tuja posadka v naših mestih? Ne, ona pomenja vse kaj drugega; ona pomenja temveč, da moramo razvijati naše duševne moči neodvisno od drugih in da dospemo sami do take popolnosti, do katere nam je le mogoče dospeti?».

Tako je pisal Ranke svojim Nemcem, kateri so tudi vse te nasvete ubogali, kajti vse devetnajsto stoletje do današnjih časov so porabili Nemci v to, da se storijo duševno neodvisne od drugih narodov in dospeli so na tej podlagi tako daleč, da se morejo denes v kulturi veliko starejši narodi od njih učiti.

Vidi se iz navedenih stavkov učenih in skušanih možev, da oni opirajo svoja menenja na neizmerno,

neodstranljivo različnost, katero nahajamo v vsej naravi, posebno pa pri prvencu narave: človeku. Noben človek, noben narod ni drugemu enak, in najbolj srečnega se čuti človek in narod, ako more, kolikor le mogoče, živeti po svojej osebnosti in posebnosti.

Uprav v tem se izrazuje svoboda, in kolikor bolj se mora človek podvračati običajem in navadam drugih ljudij, toliko bolj suženj postaje in toliko bolj v njem ugašajo plemenite lastnosti, ki se posebno razodevajo v preprostem gibanju in v odkritosrčnosti.

Nasprotno delati in ljudem in narodom jemati te naravne sposobnosti, to je torej dejanje zoper naravo in voljo stvarnikovo, pravi se temu: delo za duševno suženstvo. Zato so mnogi narodi branili svoje bitje v najljutejših bojih, in nekateri so rajše pogiuoli, nego da bi se bili udali. Kajti uprav pri dobro razvitih narodih je tako duševno suženstvo, ki vodi za seboj tudi gmotno suženstvo, neznosno. (Konec prih.)

Narodne razmere koroških Slovencev.

(Dalje).

Slavni rimski pisatelj Cicero pravi v svojej knjigi: De inventione: Ut ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest, sic sine doctrina animus. (Kakor sadu ne donaša polje, čeprav je rodovitno, ako ni bilo obdelano, enako se godi z našim srcem, ako ga s znanjem ne blažimo). Znanje se pa pridobi z vstrajnim učenjem, praktičnim v javnem življenju, teoretičnim s prebiranjem koristnih knjig. Ali take knjige, da se z koristjo berejo, da se iz njih česa človek navadi, mora pred vsem umeti, dobro umeti; kar mu je mogoče le, ako jezik, v katerem je knjiga pisana, dobro zna.

Viduška.

Zakaj bi bilo treba nebes se spominjati? Tam se ne je in ne pije; tam se še z okom ne zameži in se živi, kakor med ribami.

Kralj.

Nebeško se ne da popisati. Veselje; kdo ga more zabiti? Nobene druge noče ljubiti. Pururavas, kot njo edino le.

Čitralekhā.

S tem sem zadovoljna. Predraga Urvaši, ne ohotavljaš se več in odpošlji me.

Urvaši (Čitralekha objemši).

Prijateljica, ne pozabi me!

Čitralekhā (vesela).

Zdaj, ko si s prijateljem združena, samo to me dohaja, da te prosim. (Kralju se nakloni in odstopi.)

Viduška.

Mnogo sreče ti želim.

Kralj.

Zelo ugaja mi, kar ti želiš.

Ko sem nastopil prestol in dobil

Pravico, da smem solnčnik rabiti,

In ko položil nogo sem na klop,

Okrašeno vso z biseri, ki so

Jih sneli s krasnih kron podložnikov,

Toliko sreče nisem vžil, kot zdaj,

Ko služim dragi mi Urvašiji.

Urvaši.

Nemam toliko moči, da bi na te prijazne besede kaj odgovorila.

Kralj (jo prime za roko).

Premnogokrat spreminja rado se

Tudi ljudske šole nalog je najpoprej učence navaditi brati in pisati, potem pa umeti, kar so čitali, ker drugače so podobni strojem ki tudi delajo, opicam in papigam, ki v kretanju in govorjenju vedo dobro posnemati človeka, onim mašinam, ki nekim vshodnjim narodom rabijo v to, da bogove molijo. Če ima ljudska šola nalog jedino brati učiti, ne da bi se umelo, kar se bere, potem je ni nikder potreba! Njen nalog je blažiti in mikati mlado deco in to doseže le, ako jih dobro nauči umeti, kar bero, čitane stvari jim obširnejše razlagati, da ponavljajo z svojimi besedami, kar so čitali, podučiti jo v drugih koristnih stvareh, ki se v berilih ne nahajajo itd.

Kako pa šola to doseže, če se v njej govori, predava, piše, čita — sploh, ako je šola tako mojstersko urejena, da je v njej neumljeni jezik učni jezik? Jaz bi ne mogel v takih šolah podučevati, ker zdelo bi se mi, da sem sv. Anton, ki ribam pridiguje; to je prav tako, kakor bi jeden izmed nas Slovencev šel na Kitajsko ter tam slovensko govoreč jel podučevati, blažiti, mikati kitajske otroke!

Enako se je godilo nekdanj povsod po Slovenskem (samo da ni bilo tedaj treba osem let šole obiskovati) in enako se godi sem ter tja še, osobito pa na Koroškem. Ni čuda, da pri takih odnošajih slovenski učenci iz »slovenskih ljudskih šol« v srednje šole prišedši, znajo le slabo slovensko čitati, kakor tožijo profesorji na srednjih šolah; ni čudna ona resnična dogodbica g. Gubanca.

Iz vsakovrstnih ničevih razlogov branijo liberalni Nemci nemški jezik v ljudskih šolah, češ, samo ljudstvo ga tirja, Slovencev je sila potrebna nemščina itd. In iz teh iz trte izvitih razlogov se nemščina vedno le šopiri v ljudskih šolah, v veliko materialno, vzlasti pa dušno škodo slovenske dere in slovenskemu jeziku i narodu v obče.

Ker smo rekli, da bomo tu pa tam primerjali razmere koriških z onimi primorskih Slovencev, kot mnogo slične — mej seboj, naj spregovorimo tu v počenjanju prebivalcev v Rojanu pri Trstu.

Ni davno od tega, kar je — na prošnjo Rojančanovsamih — tukajšno namestništvo

V nasprotno, kar prav srčno se želi.

O žarki lučini, nesnosni mi

Poprej, radujete me zdaj zeló;

O pušice ve Kamove, poprej

Britké, ugajate mi prav močno;

Kar ranilo mi nekdanj je srce,

V bližini tvoji zdaj me vesel.

Urvaši.

Alli te je moje ohotavljanje užalilo?

Kralj.

Nikakor ne. Če za tugo pride

Veselje, mnogo slajše je potem.

Če je vročina koga silno pakla,

Veselja vir mu hladna senca je.

Viduška.

Veseli si se luninim žarkom, ki so

zvečer tako prijetni, zdaj pa je čas, da

stopiš v palačo.

Kralj.

Pokaži vender prijateljici pot.

Viduška.

Semkaj, semkaj, čustna.

Kralj.

Ljubezniva; nekaj si želi srce.

Urvaši.

Kaj neki?

Kralj.

Ko želje moje niso bile še

Vresničene, dozevalo se je,

Da noč je dolga kakor sto noči.

Kako bi srečen bil, da tudi zdaj,

Ko, draga, te objemam radostno,

Ko sto noči mi traje ena noč.

(Vsi odidejo).

(Konec tretjega djanja).

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kálidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Dalje).

Kralj.

La Urvaši —

Urvaši (za se).

Doseže danes cilj želja?

Kralj.

Kakó bi sreden bil, da slišim ženek

Nanózne drage mile tihl sladni,

Naj tiho se prikrade mi za hrbtom

In pa z roko sakrije mi oči!

Naj draga jo prijateljica privede

Se silo sem na streho in premaga

Ves njen upor: takó se želje mi

Spolné, srce pa bo pomirjeno.

Urvaši.

To željo mu hočem za šalo izpolniti.

(Pride od zidej in zakrije kralju oči.)

Čitralekhā (Viduškaku namigne).

Kralj (da na znanje, da čuti njeno roko).

Gotovo je to krasna deva Nā ājanova.

Viduška.

Počem poznaš to?

Kralj.

Nje roka, ki pokriva mi oči,

Z občutkom nežnim polni mi srce.

Le žarkom luninim odpira se

Ašoka noči, solncea blesku ne.

Urvaši (potegne roke nazaj in stoji sramežljivo pred kraljem).

Bodi zmogonosen kralj!

Kralj.

Pozdravljam te, prekrasna.

Čitralekhā.

Prijatelj, želim ti obilo sreče!

Kralj.

Osoda mi je podeljuje mnogo.

Urvaši.

Meni je kraljica velikega kralja polarila;

ne misli, da sem vsiljiva, če sem se

njegovega telesa dotaknola.

Viduška.

Sta opazovala solnce i zihod?

Kralj.

Telo je moje tvoja last sedaj,

Ker me kraljica dala ti je v dar;

Pa kdo ti neki je dovolil to,

Da že poprej si vkradla mi srce?

Čitralekhā.

Ona molči; poslušaj tedaj, kar ti

imam jaz povedati.

Kralj.

Slušam.

Čitralekhā.

Ko mine spomlad in napoči letni čas,

moram solnčnega boga počestiti. Skrbi te-

daj, prijatelj, da Urvaši ne bo zdihovala

po nebesih.

ukazalo uvesti v ljudsko šolo v Rojano nemški jezik kot obligaten predmet, ki se ima učiti na podlagi slovenskega. Čudno se je nekoj zdelo to počenjanje rojanskih rodoljubov, ki sami za uveljavitev nemškega jezika posijajo v tem, ko sploh vsi Slovenci kričimo proti njemu. Tudi mi bi radi videli, da se oni ukaz ni izdal, ako bi razmere v tržaški okolici bili boljše; pri sedaj obstoječih razmerah pa radi zagovarjamo vedenje Rojancanov, ker s tem so hoteli odpraviti oni grozni kavs in ravs. ono mešanje, v kojem se njih šola sedaj nahaja; odpraviti so namreč hoteli iz one šole laščino, ki se od II. razreda začne v laškem jeziku predava, v III. razredu pa ne samo laščina, temveč vsi drugi predmeti tako, da je ljudska šola, ako iz vzamemo I. razred in nepopolni III. slovenski, v Rojano laška, z laškim učnim jezikom. Zname so grde stvari, ki so se zadnje leto na tej šoli godile, ko je magistrat zaukazal, naj se v III. laškem razredu i krščanski nauk laško predava, kar se sedaj tudi godi. Učenci se katekizem in nekoliko tudi sv. pismo v II. razredu slovenski uče, potem pa morajo v III. razredu namesto učenja nadaljevati, začeti učiti se z nova katekizem in moliti v laškem jeziku.

Da se ta prisiljena laščina odpravi, prosili so Rojanci namestništvo, naj jim šolo tako preustroji, da bode v vseh razredih slovenski učni jezik ter naj se v III. razredu z nemščino na podlagi slovenščine začne. Res, da je sedanja vlada jako naklonena nemškemu jeziku, da ga širi, podpira i goji, kolikor more, ali vendar se nam počenjanje Rojancev ne zdi graje vredno, ker tako bodo morda imeli šolo, v kojoj se ne bode nemčilo (z nekoliko urami poduka nemščine v III. razredu otroci (gotovo ne postanejo Nemci) in tudi ne bode pollaščevalo, kar se je dosedaj v polni meri godilo. Sploh, kakor smo uže zgoraj opomnili, ponemčevanje se godi le tam, kder imajo otroci tudi doma in drugod priliko občevati v nemškem jeziku; tu pri Trstu se jim ta prilika ne podaja; pač pa, da se pollašči — ker vsak okoličan nekoliko laščine zna, ter se ne prerediti z njo baba, pozdravljajoč te in govoreč v tem jeziku. Ako potem še v laško šolo hodi, jame v laščini vedno živkati in govoriti, dokler se slovenskemu popolnoma ne odtuji. In takih je bilo — in jih je tu pri Trstu mnogo in le ta namen, namreč slovensko dečo poitaljančevati, vodil je lahonski magistrat k ustanovitvi teh laških šol v okolici. Mi, ki tukajšnje razmere nekoliko bolje poznamo, priporočali bi tudi drugim okoličanom, naj enako store, kakor Rojanci, vzlasti pa Škedenjcem, kojih šola tudi preti v kratkem postati popolnoma laška.

(Dalje).

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 8. t. m. zjutraj ob šestih prišel v Celovec ter bil navdušeno vsprejet od množice, ki se je zbrala iz vseh krajev, posebno obilo je bilo Slovencev in zato so ži loklici jako prevladali nemški pozdrav. N. kolo voru so čakali cesarja nadvojvoda Albreht, mnogo civilnih uradnikov in deželni vojaški poveljniki; generali, deželno plemstvo, državni uradniki in duhovščina pa pred palačo deželne vlade. Deželni glavar in mestni župan sta na kolodvoru pozdravila cesarja, ki se je zahvalil ter izrekel svoje veselje nad tem da hude elementarne neizgode, katere so zadele koroško deželo v zadnjih časih, niso oslabile moči deželanov pri daljšem delu. Po dohodu v deželno palačo je cesar sprejel vojaške, civilne gosposke in duhovščino; ob osmih pa je bil v stolne cerkvi pri maši. Popoldne ob dveh je obiskal razstavo, v kateri se je poltretjo uro mudil in več razstavljavcev blagovill nagovoriti. Potem je ogledal še deželni muzej in Rudolfinum. Ob 6. uri zvečer je povabil na obed mnogo dostojanstvenikov, zvečer je bila bakljada in pred palačo so pela pevsko društva cesarska pesem. Včeraj popoldne je iz Celovca odpotoval.

Državni zbor je sklican na 52. t. m.; odpre se sprestolnim govorom.

Seja se prične ob 11. uri dopoldne Na dnevnem redu so: 1. vpeljanje starostnega načelnika i njegova zaprisega. 2. Postavljenje začasnih perovodij. 3. Zaprisega državnih poslancev. 4. Vladno naznanilo, da se državni zbor 26. septembra slovesno odpre.

Vodje državnozborniške desnice se snidejo na Dunaji v posvetovanje, kako se jim bo vesti, da se mej desnico ohrani in utrdi jedinstvo. Z Lienbacherjem bodo gotovo imeli težek posel, ker ta mož je zelo enostran in samovoljn, da bi se oziral na skupne državne interese, njemu je preveč na srcu nek nemški katoliški klub, ki bi katoličanstvu brez dvombe več škodoval, nego koristil, v državnem zboru pa zmešnjavo povzročil.

Deželni zbori se letos ne bodo sklicali, ampak še le prihodnje leto meseca maja, ker k malu začne zborovati državni zbor, potem pa delegaciji. Le češki deželni zbor in morebiti še kateri drug skliče se malo dni pred Božičem, da reši nujne in važne reči.

Praški župan dr. Černý se je odpovedal županstvu; varok te odpovedi so hudi napadi od strani zagrizlih Slovancov, posebno zaradi pozdrava novega vrhovnega škofa so kar strele letale na tega vrliga moža. Res je, Slovan je še vedno trpin, najplemenitejši čuti, najbolj navdušene besede za časno in večno srečo slovanskega naroda, za človeštvo sploh, rabijo naši sovražniki, da iz njih strele kujejo.

Poljaki so te dni obiskali razstavo v Budimpešti, bili so jako slovesno i navdušeno sprejeti. V posameznih govorih se je posebno poudarjala skupna zgodovina Ogerske in Poljske.

Levovu se je 9 t. m. odprl poljsko-rusinski arheološki kongres. Načelnik Zieduszycki je pozdravil zbrane ude v poljskem in rusinskem jeziku ter naglašal, da napreduje sprava mej obema narodnostima, hvalil cesarjevo blagodušnost i njegovo pravilno in modro vlado, ki omogočuje narodom mirni razvoj. Stanislavski vladika je izrekel svoje veselje zaradi napredujoče vzajemnosti obeh narodov.

Na Erdeljskem je tudi neka iredenta, ki se pa veliko manj šopiri, nego naša na Primorskem, vendar pa ogerska vlada ž njo dosti ostreje postopa, nego se to godi z našo iredento. Tako je Maroš-vazarheljsko sodišče razposlalo okrožnico vsem erdeljskim županijam ter ukazalo, da se imajo osebe, ki so sumljive, da so v zvezi z bukreško iredento, strogo opazovati, če treba, njih hiše preiskavati in take osebe sodišču v Maros-Vazarheli izročati.

Vnanje dežele.

Črnogorski knez se prizadeva za preustrojitev črnogorske vojske, ter hoče napraviti stojno vojsko.

Švicarski zvezni svet je zopet izgnal iz Švice pet anarhistov (4 Avstrijci in 1 Bavarca), ker so podkopavali notranjo in zunanjo varnost ter si samovlastno pridevali švicarska imena.

Volitve v francoski državni zbor za poslansko zbornico je načelnik francoske republike razpisal na 4. dan meseca oktobra. Zdaj se po vsem Francoskem prične živo volilno gibanje, katero bo skor 4 tedne trajalo. Razne stranke bodo napenjale vse svoje moči, da pa zopet zmaga republikanska, o tem ne dvomi nobeden.

Iz Nemčije se tuji vedno bolj izganjajo. Poroča se, da taka usoda vnovič zadene 35.000 Poljakov, mej katerimi je 20.000 avstrijskih podložnikov.

Avfganskega prašanja je zdaj menda konec. Angleška vlada je formalno sprejela ruske predloge gledé zulfikarske so teske.

Špansko-nemški razpor je zgubil precej od svoje ostrosti. Nemška vlada je namreč španskeje naznanila, da ne bi zasedla bila otoka Japa ter na njem ne razvila nemškega prapora, ako bi jej bilo poprej znano, da španska vlada tiha vrhovno oblast nad karolinskimi otoki; ko pa je to zvedela, ni bilo voč mogoče dati dotičnemu poveljniku nasprotnega ukaza, celo po brzojavnej poti ne, ker je bila ladija uže na planem morji. Po tem takem je tedaj diplomatska pot še vedno odprta.

Bismark je poslal pismo nemškemu poslancu v Madridu, v katerem naglašal, da je uže davne na karolinskih otocih več

nemških trgovinskih naselbin, ki so odprle otokom promet s zunanjim svetom. One so uže večkrat prosile, naj se otoki sprejmo pod varstvo nemške države. Zarad tega se je uredoma dotrdilo, da so bili na otocih razen nemških zastopani le še angleški, nikakor pa ne španski interesi.

Kar ste španske zahteve od leta 1875 odbili Nemčija in Angleška, čemur se je brez ugovora udala Španija, opustila je ta vsak korak, da bi na karolinskih otocih izvrševala vladarske pravice, ali jih zasedla. Nemška vlada je tedaj imela pravico, smatrati te otoke za neodvisne, ki po evropskih načelih nima nobenega gospodarja. Ona je torej imela najboljšo mnenje, ko je dala ukaz, naj se tamošnji Nemci vzemo po varstvo nemške države. Pismo dalje pravi, da je nemška vlada voljna presoditi španske pravice, ali pa prepustiti razsodbo tretji državi.

V Madridu so se 9. t. m. v nekej vojašnici vojniki uprli, ali upor je bil zadušeni. Iz Tonkina je 7. t. m. poročil Courcy, da so Francozje po tridnevni operaciji zasedli trdnjavo Pintib, katera jim je vrata odprla. Zgube nima nobene.

DOPISI.

Iz Ricmanj v 7. dan septembra 1885. Ko je pred osmimi leti in dvema mesecema zazvonil zvon ricmanjski ter nam oznanjal, da pride k nam za župnika č. g. Anton Kun, bilo je veselje mej občani nepopisljivo in spominjam se še dobro neke stare žene, ki je javno povzdignola roke in prosila večnega Boga blagoslova nad novim župnikom. Žena je šla uže davno v večnost in Bog je v resnici blagoslovil onega, za kojega je ona prosila. Č. g. Kun je pastiral polnih osem let in dva meseca v naši vasi. Oh kako so mu bile vse njegove ovce udane! On nam je bil pravi pastir, on je svetoval, pomagal, s kratka storil vse, kar mu je bilo mogoče za blagost svojih podložnih.

Ali na svetu ni stanovitnega veselja in tudi ne sreče, zatoraj se je tudi nam Ricmanjem solnce skrilo za oblake in nam ne sije tako prijazno, kakor poprej. Kedor more umeti življenje na deželi v malej vasi, kaj je duhovni pastir, lahko si predstavi zaupanje, koje uživa blag duhovnik. Zgubili smo ga in mi smo žalostni po njem, ker tako usmiljen človek se težko nadomesti. Blagor Vam, bratje in sestrice, kamor pride sedaj za pastirja naš č. g. Anton. Zvedeli smo komaj pred osmimi dnevi, da nas zapusti č. g. Kun. V nedelo v jutro je nam pri sv. maši naznanil, da se popoldne poslovil. Iz vseh vasi so prišli ljudje, in komaj se prikaže na prižnici č. g. Anton, uže je vse v glasnem joku, še besedice ni mogel spregovoriti. In da ste čuli to slovo, kako je vsakalo v srca rane, kako je zopet človeku zljajšalo to bridko posvetno trpenje. Z solznimi očmi in ganjenim srcem je stopil č. g. župnik s prižnice še zadnjč se poslovil: višvi: z Bogom.

V cerkvi in od zunaj je bil tak jok, kakor da bi se bila zgnila kaka velika nesreča vseh vasi. Vtolažiti nistem mogel ni tega ni onega, pa kaj bi hotel tolažiti, ko sem sam tudi mlo jokal in bil tolažbe potreben. Naša cerkev je prišla veliko lepih stvari po prizadevanji č. g. Kuna. Prvič imamo lepo zastavo z križem, znatraj se je cerkev vsa olejšila ali z podobicami ali na kak drug način. Kar nismo mogli sami zložiti, sprosil je on druge in tako pripomogel, da je naša cerkev danas prava dika cerkev v Istri. Takih duhovnih gospodov bi želeli vsakej vasi, ker naš č. g. Anton Kun je bil pravi uzor duhovnika, bil je vsem priljubljena oseba. Kedor je enkrat občeval z njim, nikoli več ga ne pozabi, kakor ga tudi mi ne pozabimo.

Bog Vam, č. g. Anton, povrni vse dobro, kar ste nam storili in bodite si v svesti, da vas nikedar ne pozabimo, ampak vedno Vas bodo naše molitve in prošnje do Boga spremljevale, da hste srečni do konca svojega življenja. Z Bogom!

— O —

S Krana 1. septembra. G. učitelj sežanskega šolsk. okraja začnajo danes svoje težavno delovanje — šolsko leto; opašajo uma svitile meče naše odgoje i pouka ter jeli so žrtvovati: vzduh za duh, telo za bitja. Preminole so njim prepotrebne počitnice, kajti, ako kateri stan potrebuje odmora, trebuje ga učiteljstvo. Svoje težavno delo vlečejo 10 i pol mesecev. Skoraj ves dan se trudijo, da še celo po noči, ko preutrujena glava ne more zatisniti očesa, misle, kako bi se poučevanje vspešneje vršilo in odgojevala njim izročena mladež, ter zadostili postavnim naredbam i zadovolili svoje prednike. Ubog trpin! Večkrat povdarjani starodavni izrek: Quem dii odere, paedagogum fecere, potrjuje se dandanes, ko spoznavamo le enega Boga, kajti za trud se v časih učitelju vmeša

nehvaležnost, očita mu, česar ni zakrivil, in koncem ima smolo. Vendar to naj g. učitelje ne bega, ter naj spletajo z odgojo in poukom si neusahljive vence, kakoršnih človeška roka ne podarja, pokvarja in jemlje.

Mej tem ko so g. učitelji svoje počitnice praznovali, prehodil sem bližnje kraje, videl in slišal razne znamenitosti, katere preobčene bi dopis podaljšale, zato naj v zaključek le to opišem v dodatek »Lisjanju« priobčenem v prošlih listih poučevalne Edinosti, evo tedaj:

Bilo je dne 26. julija t. l., ko dospem v Škrbino, slišajoč, da bode ples, sklenem to veselost obiskati o mraku. Izvrstna godba Prvačanov, kakor tudi vedenje mladencev i deklet se mi je dopalo, a v žalost okoli brjarjev na peščenem tlaku ugledam okoli 40 od 6—14 letnih otrok, plesajočih i posnemajočih odrasle. Kakor v Škrbini, tako tudi po vsem Krasu in menda tudi drugod, da le zaškrpije, zbere se tropa otrok ter menim, da so redki plesi, katerih ne bi pomagala šolska mladina se svojim pohodom lepiti. Kaj mislite, g. učitelji, da ne bi bilo prav, ko bi se pohod k godbi šolske mladine jel prepovedovati in prepovedati.

Neki gospod mi je omenil, da pri uradni učiteljski konferenciji sežanskega šolsk. okraja 4. julija t. l. na to opozoril; a ni bilo o tem sluba ni duha. Otroci na plesišču slišijo večkrat ostudno kletev in govorjenje, gledajo suvanje i vrtenje, sploh nič dobrega, a kedar se snidejo, ponavljajo na paši ali drugod to, kar so videli i slišali, zato svetujem: Šolske mladine ne puščajte na plesišča! Vanderček.

Vipava, dne 9. septembra 1885. — 17. t. m. se bode vršila v našem trgu jako važna slavnost. Ta dan se vzdaje v tukajšnjem šolskem poslopji spominski plošč i rajnima gospodoma: Jurju Grabrijanu, bivšemu dekanu Vipavskemu, častnemu kanoniku, vitezu Fran Josipovega reda itd. in Štefanu Kocijandiču, tukajšnjemu rojaku, častnemu kanoniku, centr. blagosl. semenišča ravnatelju in jutrovi jezikov profesorju v Gorici.

Ta gospoda sta dušna velikana našega milega slovenskega naroda. Prvi je ustanovitelj in blag pospešitelj narodnega šolstva v Vipavskem trgu in v vsej Kranjski Vipavske dolini, drugi pa možak, ki se mu uklanja vsak pošten izobražen človek.

Velicica, ali bolje slavnost, se bode vršila tako ie:

Ob 10. uri dopoldne slovesne služba Božja — petje pred ploščama — slavnostna govora — blagoslovljenje plošč — zopet pesem in potem banket.

Uljudno se prosi, da se udeležitelji banketa, ki stane gl. 1.50, blagovole oglašiti vsaj do 14. t. m. pri vodstvu ljudske šole v Vipavi.

Da se visoko čestita duhovščina, sl. učiteljstvo — ter sploh blagi in visokotodni domoljubi te slavnosti mnogobrojno udeležijo, udano vabi

Slavnostni odbor.

Iz goriške okolice, 7. sept. — V nedeljo 6. septembra se je sešlo okolo 40 pevcev iz Prvačine, Rif-nberka, Črnič in mnogo drugega občinstva v znanej Ajševiške gostilni, kder je pred kratkem »klapa goriških gospodičev« zabavljala Slovence, ter vrgla našo trobojnico z drevesa in jo teptala. Prvi je pozdravil zbrane goste g. Bavčar iz Sela. Pozdrav je končal s trikratnim »živio« na presvetlega cesarja — in mnogobrojno občinstvo je zaorilo trikrat »Živio cesar!«

Brž potem je zavihrala naša trobojnica na visokem hrastu, na onem mestu, kder je bila po onih kukavicah odstranjena. Na to smo zapeli.

Pot hrastom, čudna kder so kukavice Oskrunile nam sveta tla Slovanska, cesarsko himno, katera se je odmevala daleč tja v zeleni Panovec, ter pričala, da tukaj je zemlja, na kateri prebiva zvesti narod slovenski, ki ljubi svojega cesarja, celokupno Avstrijo in lepo svojo domovino. Za cesarsko himno se je zapela naša narodna himna: »Hej Slovenci!«. Navdušenost pri tej pesmi je postala nepopisljiva.

Čulo jo je modro nebo, čul jo je zeleni gozdi, čula jo je krasna okolica; to je prava molitev Slovana, ki prosi modro nebo: »Črna zemlja naj pogreze tega klor odpada«. Potem:

Prisegli pod slovansko smo zastavo,

Da smo in biti hočemo Slovani; da nikdar se našim sovragom neudamo, naj nas, ne vem kako še tlačijo, ampak delati in živeti hočemo le za naš mili narod, za sveto našo zemljo, kateri čuvati pravice hočemo do zadnjega izdihaja!

Nadalje so se vrstile še te le pesmi: »Bratje urno« — Prvačanje — »Glavaški zbor« — Rfenberžanje — »U boj!« — Črničanje — »Jadransko morje« — vsi pevc skupaj — »Bodi zdrava domovina« — Prvačanje — »Tamburaš« — Rfenberžanje — »Venec narodnih pesmi« — Prvačanje — »Mina« — Rfenberžanje — in slednjič: »Krčmarja« — Prvačanje.

Pele so se še razne druge pesmi pri čaši rujnega vina do pozne ure v noč.

dokler se nismo razšli, ter prijazno poslovili. Tako šesti september postane zgodovinski dan in v vednem nam spominu.

Od desnega brega Soče. 8. sept. — Nekemu g. dopisniku se je zljubilo v št. 7. t. l. Vašega cenjenega lista podati neka pojasnila mej sedanjo in staro šolo, mej takratnim in sedanjim uspehom šole, ter stavi takratne učitelje na višjo stopinjo omike, nego dandanes.

Naj mi bo dovoljeno za danes samo nekoliko na to odgovoriti. Da je bila potreba starejši preustroja, tega mi ne bo zanikal nijeden šolski strokovnjak, nijeden starejši učitelj, v nijeden pravi odkritostni rodoljub. Preustrojitve je zahteval sam narod, ker je spoznal, da uspeh v starih šolah ni bil povsem zadosten in bi ne zadostoval razmeram sedanjega časa. Vsak pravi prijatelj omike in izobraženosti je pozdravil novo šolo z veseljem, kajti spoznal je, da le po omiki naredovje dospemo do narodovega blagostanja. Drugi narodi so napredovali, a sami mi naj bi zaostali in bili tujcu podloga. Treba je bilo toraj šolo preurediti po razmerah — kolikor mogoče jo popolniti, za to potreba pa so bile nove, večje moči, katere so, seve, tudi stroške povečale.

Starejši učitelji se gotovo še kateri spominja, kako žalostno je bilo za njega, kako zelo je trpel njegov poklic ta čas, ko so bili učitelji od občin plačani. Njegova plača je uže navadno prav malo enačala, tako, da mu brez postranskih dohodkov ni bilo mogoče živeti ne sebe ne družine. Dodajalo se mu je poleg pravega stanu še cerkvenštvo in orgarstvo. Navadno pa je imel z drugimi opravki več opravil, nego z šolo.

Svojemu poklicu kot učitelj v šoli ni mogel zadostiti, ker mu je za lastno izobrazbo časa pomanjkovalo. Da so bili takrat učitelji malo šolani, mislim, da ve vsak. «Kar pa nimaš, tudi nemoreš dati», to je pregovor, katerega tudi g. dopisnik lahko umeje. V tej zadevi se takratnih in sedanjih učiteljev ne more primerjati — o drugem stanu ne govorim. Prigodilo se je večkrat, da ubogi šolašter po več mesecev ni dobil niti denarja od občine, ker je večkrat tudi težko šlo. Blago si je vedel preskrboval v vasi pri kakem prodajalcu, a tukaj so mu odpovedali daljne upanje, če dalj časa ni plačal in tako je bil prisiljen nekako hoditi na posodo v druge hiše, to se pravi nekako beračiti po občini. Kako se je to toraj ujemalo s častno nalogo učiteljskega stanu, kakšen upliv in kakšno avtoriteto je toraj mogel imeti pri ljudstvu, pri vaški mladini, katere gojitelj je bil?

Menim, da njegovo stanje je bilo jako žalostno — pomilovanja vredno, in uspeh v šoli jako pišal.

V starejši šoli se je podučevalo poleg verstva tudi branje, pisanje in računanje. Večina otrok, končavši to vaško šolo, ni znala brati, še manj pa pisati, ker učilo se je na neke čudne načine. V šolo so hodili otroci brez reda — in to mislim tudi od šol, kder so dušni pastirji podučevali.

Ne trdim, da je bilo povsod enako, nahajale so se tudi dobre šole, a večinoma so bile take, kakor goraj rečeno. Dokaz nam je, da večinoma starejši ljudi ne zna niti brati, k večjemu tiskano, še manj pa pisati; računajo tudi le na prste in križ. V tem oziru se je popravilo, uspeh na ljudske šole se vidi od leta do leta — tako, da se dandanes more trditi, da zdaj pred 10 leti šolo obiskujoči znajo večidel vsi dobro brati, pisati in računati.

G. dopisnik dalje pravi: Zdaj vsak toži, da so otroci dalje ko obiskujejo šolo bolj razuzdani in divji, katerim ni nič svetega. Gosp. dopisnik, tukaj ste šli predač, vi gotovo dobro vrejete šole še niste videli, gotovo imate le izjemno katero v mislih. V tej zadevi zopet pravim, brez izjeme ni nič na svetu. A pomislite, da najboljšemu učitelju ni vsega mogoče doseči.

Da je mladina dandanes zelo pokvarjena, to se ne da tajiti; da je pa učitelj vsega tega kriv, ni res, krivi so večinoma roditelji sami, ki vse prenašajo na svoje otroke pazijo. Nekelej so se vedli roditelji do svojih otrok vse boljše, to vem še iz svojih let. Šolske oblasti in učitelji si prizadevajo dandanes na vso moč, da bi se naši otroci lepo pravno v šoli odgojevali. Pri krajnej učiteljski konferenci v Šempasu pred 3 leti je bila naloga učiteljev o resničnosti pogovarjati. Pri uradni okrajnej konferenci v Solkanu minulega leta bral se je boljše spis učitelja o pravni odgoji, o katerem je bilo potem pomenkovanje.

Prva odgoja izhaja od starišev in prvi pregreški pri pravni odgoji izvirajo iz nedostatkov roditeljev samih. Kako hode učitelji boljše otroke, če mu stariši sami delajo zapreke? Če stariši ne dajo otrokom lepega zgleda, ne morejo jih ti poenemati. Je li mogoče Vam, gosp. dopisnik, čuda delati iz otroka, če njegov roditelj, kateri je mater v večje mesto služiti poslal, ves dan, večkrat vso noč z otrokom vred po gostilnah popiva, prepira se, otroka z vinom zaliva, otrok vse, kar je slabega, govoriti sliši in potem opi-

pod očetovimi nogami v krčmi zaspi? Prašam, je li mogoče, da bodo otroci lepo pravni, če jim stariši sami ukazujejo le-gati se ali resnično tajiti? Bodo li mirni in pobožni v cerkvi, če vidijo mater celo pridigo se razgovarjati in smijati? Bodo li radi hodili v cerkev, če vedo, da oče meji sv. opravilom okoli cerkvenih voglov postopa? Morejo li biti taki otroci dobri, katere stariši potuhujejo, ker so bili v šoli pravično kaznovani, ali še stariši učitelja doma in zunaj proklinjajo, ker jim je zaradi nemarne pošiljave v šolo kazni plačati? Je lepo slišati očeta, ki pravi sinu: Ta teden te potrebujem doma, če bom zaradi tega kaznovan, pojdem pa 4 ure v zapor!

Prašam toraj, je li vseh napak, ki se pri otrocih gode, edino le šola in učitelj kriv. Vsa odgoja obstoji na zgledih. «Surovost rodi divjost, prijaznost pa prijateljstvo», pravi Spencer, najmenitnejši filozof v svoji knjigi «o pravni odgoji». Lep zgled starišev in učiteljev, njih neomadeževano vedenje zdatno vpliva na otroke.

Moralne povesti, moralna berila, moralne časopise dosti pripomore k lepi pravni odgoji. Nauk o realijah v ljudski šoli je važen, kajti blaži čut in srce otroče, ter ga vodi do dobrega in lepega. Gojitelji naj imajo pred očmi, da je treba iz otroka narediti človeka, ki bode znal in mogel samega sebe voditi in krotiti in k temu pripomorejo gotovo realni predmeti v ljudski šoli. Dobra odgoja potrebuje dosti truda in je najtežja naloga učiteljskega stanu. Zato pa tudi menim, da pravičen deželni učitelj ne bo odredil primerne plačila — primernega stanovanja, kder se bode mogel po trudopolnem delu v miru odpočiti in svojo družino spraviti.

Da bode pa naša mladina po poti morale hoditi, na to naj dela ne le učitelj, temuč vsak pravi rodoljub; naj sleherni, ki more, svoje znanje in vednosti doma k dobremu uporablja, a ne po časopisih priložnosti daje polemikam, iz katerih potem izvira mržnja mej stanovi, kar prav rado preide v osebno, kar zavira skupno delovanje v blagost našej milej domovini, našemu narodu.

Toliko sem imel povedati mojemu g. sosedu na njegov dopis enkrat za vselej. Učitelj.

Domače in razne vesti.

Cesarjeva Štefanija je bila, kakor smo uže pisali, v sredo v Lloydovem arsenalu, kder je prisustvovala slovesnej splošni v morje velikanskega Lloydovega parobroda «Posejdon». Tasplovitev v morje je dokaj zanimiva. Mislite si velikansko ladjo na lesenem mostu, podprto z močnimi trmami; ko delalci odstrane te trame, začne se ta velikan kar sam pomikati brzo in brže na onem proti morju vseh mostu, ki se uže, da zagrne gost dim ladjo in ko se zažene ta velikanska masa v morje, vpenijo se srebrni valovi, videti je, kakor bi bili požrli velikansko ladjo; ali kar naglo več sto sežnje daleč v morju ponosno in mirno plava velikan. Da je «Posejdon» velikan, to morejo naši čitatelji iz tega le soditi:

Perpendikularna dolžina mu je 118 metrov, to je brez «prove» in «pupe», na površju je toraj dolg tudi do 135 metrov; širok pa je v sredini 13 metrov; deplarement na ladji znaša 7900 tonelat, drži pa 4602 tonelati, ali 46.020 met. centov. Parnik ima 3 krove; kabin I. in II. reda ima 78, velik salon za goste I. reda je dolg 13 metrov, nekoliko manjši je oni II. reda na «provi».

Po notranjih hodnikih je prostora za 400 pasažerjev III. razreda. Za pasažerje I. in II. je 6 kopejnih kabin vse iz mar-morja; na vrhu je velikanski salon za kratkočasje; nahajajo se tam mize za igro in klavir.

Nasproti temu zopet drug salon za kadilce. Na gornjem mostu je še tretji velik salon za konverzajo in za čitanje. 14 lepih prostornih kabin za kapitana in sploh oficirje, pisarje itd. je na prvem krovu; na istem ste tudi 2 kuhinji na par.

Vse kretanje broda preskrbuje se n. mašine iz sredine ladje, katera ima tudi 2 električna aparata, ki priskrbujeta svetlobo za ves brod z notraj in zunaj. Brod dobi še 3 velika žlezna jabolca; izdelan je ves iz jekla, avstrijskega izdelka. To vam je kratak popis velikanske ladje, katera je v sredo privikrat splavala na nje element. Slavnost je bila velikanska. Velikanski prostor, kder se nahajajo doki Lloydovega arsenala, je bil krasno okin-čan. V sredini je stal baldakin, pod katerem altar se srebrnim križem in cerkvenimi opravami. Za oltarjem je bil krasen paviljon iz samih pomorskih emblemov, na oba kraja so bila bogato preprežene galerije in tribune za najmanj 10.000 ljudi. Predno je došla cesarjeva se je slavnostni prostor napolnil z najmanj 20.000 ljudmi, brez onih, ki so od daleč iz zidov in celo dreves gledali. Na morju pa je bilo kakih 300 čolničev in okolo 25 parobrodov raznih velikosti, vse v zastavi. Pogled na morje je bil res kaj posebnega. Ob 9 in pol se je vilo od daleč jahto «Fantasie», katera

je bila k malo obdana od stotine ladij in čolnov. Iz vseh je na tsoče ljudstva klicalo «Ura». Ko se je cesarjeva izkrcala, sprejel jo je namestnik z gospo in ves opravi odbor Lloyd na stopnicah ter jo vodil v omenjen paviljon, mej tem ste veteranska in vojaška godba igrale cesarsko himno.

Potem se je vršilo predstavljaje; ali zdaj je prišel v. č. g. proš dr. Sust z veliko asistencijo, najprej pred altarjem opravil obredne molitve, potem pa se parniku bliže podal in ga poškopril z blagoslovljeno vodo. — Na to je cesarjeva pri-jela za neko telegrafično nit in v istem hipu je padla polna šampanjca z močjo na ladjo ter se na drobne kose razbila; ladja pa je bila tako se šampanjem krščenca.

Zdaj so v naglici odstranili trame in druge priprave, ki so ladjo držale in ta je v hipu zdrsula v peneče se morje mej igranjem obeh godeb in klicanjem zbrane množice.

Ko je nehala ta ceremonija, je 12 malih lepih deklet prišlo pozdravit cesarjevo in ena je s francoskim nagovorom izročila prekrasen šopek cvetic. Mej vihar-nim klicanjem ljudstva podala se je potem cesarjeva spremljana od kakih 50 dostojanstvenikov sopot na morje in se vkrcala na jahto, ali vse one množestvine la-dije in parniki so jo spremljale do Mira-mare in tam ni bilo ovacij ne konca, ne kraja, tako sicer da se je morala cesarjeva dvakrat prikazati na balkon. Tako je končala ob 11 uri prekrasna slavnost.

V četrti k pa se je cesarjeva peljala z brzovlakom zjutraj ob 7 uri v Postojno. Tam so jo na kolodvoru pričakovali: de-želni predsednik baron Winkler, deželni svetovalec g. Globočnik in vsi drugi Po-stojnski uradniki in občinski zastop njemu na čelu župan Vičič, pa vse polno odlič-nega občinstva iz raznih krajev Notranj-skega. Iz kolodvora se je peljala visoka gospa naravnost v jamo, spremljala jo je dolga vrsta kočij.

Postojna je bila vsa odličena se za-stavami in tam, kder pelje pot v jamo je stal velikanski slavoluk. Jama je bila vsa električno i lučni razsvetljena, kakor o binkošti. Na visoko gospo, ki se je v jami mudila skoro 2 uri, ter si vse zna-menitosti natančno ogledala, je napravila jama velikansk utis; večkrat se je izrazila da vidi veliko veličastnejše stvari, nego si je pričakovala. Ko pa je prišla iz jame jo je sopot ljudstvo navdušeno pozdravljalo, peljala se je po krasno odličnem trgu v velik nov hotel g. Proseka, kder je bil obed za cesarjevo in spremstvo. Po obedu ob 1 i pol uri odpeljala se je iz Postojne skoz Hraše, Hrušnje, Dilce, Razdrto, Senožeče, Štorje, Sežano do Občin.

Po vseh teh vaseh in trgih pozdravljalo jo je na stotine ljudstva; v Senožečah so bili celo pred pivovarno napravili sla-volok z napisom: «Živla Štefanija» in Sežana je bila vsa odličena se zastavami ter so tam visokej gospi vrli Kraševci na-pravili prav lepo ovacijo. Na Občinah je cesarjeva zapustila se spremstvo kočije tramwaya, ter se odpeljala v lastnih dvorekih kočijah proti Proseku, v prvi kočiji se je vozil gosp. grof Bombelles, v drugem cesarjevo z dvorno damo gro-fico Tarouko, v tretjem drugi 2 dvorni dami. Cesarjeva je sama konje vodila, ter je celo klobuk odložila.

Okolo 5 se je pripeljala na Prosek, katera vas je bila vsa odličena se zasta-vami in na trgu jo je čakalo vse prebi-valstvo Proseka in bližnjih vasi. Ni na-meravala vstavi se, ali ko je videla, da jo čaka tudi deputacija krasnih okoliških deklet, vstavila se je. Prvi nagovoril jo je župnik, č. g. Martelanc, ter jo zagotovil velikega veselja vse okolice zaradi Nje bi-vanja v Tržaški okolici, na kar jo je na-govorila še gospodična Nabergoja, ter ji izročila v imenu Proseških deklet prekras-en šopek. Visoka gospa se je prijazno smehljaje na kratko zahvalila, ter živahno še Živio-klici pozdravljana odpeljala se v Miramar, kder je bila uže pred 5 1/2 uro. Ali eno uro potem se je uže sopot peljala po morju na jahti «Fantasie» in sicer proti Istri.

Včeraj zjutraj je bila cesarjeva zo-pet v mestu. Popoldne pa so bili povabljeni v Miramar: Baron Reinelt, dvorni svetovalec baron Plenker, predsednik po-morske vlade, vitez Alber, državni po-slanci Burgstaller, Nabergoj, Luzzato in Vučetič. Vabilo g. Nabergoja je nek dvorni sluga prinesel direktno iz grada Miramar na Prosek.

Danes popoldne ob 2 uri se visoka gospa odpelje se spremstvom skoz Lokev v Škocijan, da si tam ogleda nenavadno lep naravni čudež.

Vojaški kontrolni zbor. Vsi odpustniki in rezervniki z enoletnimi prostovolci vred, katerim se je dovolil poz-nejši vstop v službo, kakor tudi v letu 1884 nabrani nadomestni rezervniki, po-klicani so b kontrolnemu zboru, ki bode v mornaričnej vojašni (Lazzaretto Vec-chio) in sicer: vojski vojne mornarice na 1. dan oktobra z imeni od črke A do H, na 2. dan oktobra, od črke J do R, in na 3. dan oktobra od črke S do Z, vsi drugi vojski pa na dan 6. oktobra. Vsi

vojski imajo se saboj prinesiti vojaški po-polni list in prihoda ro cproščeni le vo-jaki v službi in tisti, ki so se udeležili vojaških vaj, potem tisti, ki so po kapi-tulaciji stopili v kako javno službo, z dovoljenjem vbarkani mornarji, namest-niki zadnjega nabora in letošnji novinci; bolniki in v tujih deželah živeči se morejo oprostiti, ako o pravem času za to prosijo.

Banka Commerciale Trie-stina je v sredo izvolila za vodjo višjega uradnika te banke Hugona Visin ker se je začasni vodja J. Lösch zaradi starosti tej stopnji odpovedal.

Tržaške novosti:

V morje padel je včeraj 12letni Artur Balaben, igral se je na bregu poleg palače Carciotti, zvrnil se in padel. Nek mornar ga je izvelkel na pol mrtvega. — Drugi 10letni dečko je bil povožen in ne bo ni-koli več ravno hodil.

Ignan iz Trsta je bil denea po pre-stanem 10dnevem zaporu Kar. Bechtinger, desna roka dr. Ludra gospodarja ognjus-nega lista «Solobarda». Precej ko je prišel iz zapora, dobil je dekret izgnanstva in neka straža ga je spremlila do meje obljubljene dežele. Dr. Ludro je vsled tega nekda prodal «Solobardo» za malo denarja. Ubogi Ludro!

Policijsko. Nek mornar, tržaški sad, je te dni oddal outko za Napoleondor; ali policija mu je bila za p-tami in ga dejala v luknjo. — Ubogi ženski iz Pod-grada je nek znani lopov včeraj na ulici vkradel ruto, v kateri je bilo par forin-tov; ali tukajšna policija je tudi njega precej imela. — Neznani tatovi so hoteli nočjo ulomiti v neko stinovanje hiše št. 19. v ulici Carintia; domači ljudje so ta-tove prepoznali. — Policija je zaprla te dni 4 vlačuge, žalibog Slovence.

Iz Krasa nam pišejo: Vam spo-ročam, sicer «pro domo», da so v Dutov-ljah ta četrtke bramborci po končanih vajah pri kosilu v krčmi kakor obsedeni kričali: *evviva la cioria, e m... a a Na-bergoj*. S tem so hoteli, kakor je irreden-tašem lastno, nas provocirati. Jaz sem na to tje šel in se proti dvema učit-ljema, ki sta pred krčmo pila, izrazil, da bi se takega krčanja ne smelo trpeti, rekši, da ta dogodaj grem naznaniti majorju Se-verju, katerega pa nisem htel motiti pri kosilu. Vendar pa, ko je tuk. «Posten-führer» prišel v dotično krčmo in nečega «feldwebela» opomnil, da naj prepov tako petje, je zadostovalo. O! sedaj naprej so peit mesto m... a — evviva Nabergoj!

Glavni občni zbor «Tolminskega učiteljskega društva» bode v Tolmini dne 29. septembra t. l. ob 9. uri zjutraj s tem le sporedom:

1. Nagovor predsednika;
2. Poročilo o društvenem delovanju v minolej družbeni dobi;
3. Pregled društvenega računa;
4. Volitev treh pregledovalcev računa;
5. Volitev društvenega odbora in usta-novitev;
6. Določitev kraja in časa prihodnjemu občnemu zboru;
7. Morebitna predavanja poleg 5-a 7. društvenih pravil;
8. Posamezni nasveti in predlogi, pre-naredba društvenih pravil.

Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Himen. Iz prijateljskih virov smo zvedeli, da se je vrli tržaški rotljub, g. Ante Truden, te dni zaradi s prek asno gospico Mili Semannovo, hčerjo fabri-kanta iz Ljubljane, Čestitamo iz srca!

Politično «slovensko dru-štvo v Mariboru», sklicalo je 6. t. m. občni zbor, ki je bil prav obro obiskovan. Med točkami, ki so se istega dne obrav-navale, sta posebno zanimivi ona o južni železnici in ona o položaji Slovencev na Štajarskem. Sklenili se je z vsemi sred-stvi na to delati, da ravnateljstvo južne železnice vpele narodno enakopravnost na oni progi, ki pelje po slovenskih po-kranjih. O drugem vprašanji govoril je Boždar Rajč ter poudarjal, da se nemamo o! Taaffejeve vlade z lepa ničesa nadejati; radi tega sprejel se je predlog, naj bi slovenski poslanci z dalmatinskimi vred osnovali Hohenwartovemu podprjen jugo-slovanski klub, ki bi resno in odločno zahteval Slovincem one pravice, katere uživajo drugi narodi v Avstriji. Južna železnica se bode nekda popolnoma ozi-rala na zahteve Slovencev in je vrhovno ravnateljstvo nekda uže izdalo dotične naredbe.

Kolera na Španjskem in južnem Fran-coskem nagla pojema; na Španjskem umre na dan še okoli 500 osov. Temu nasproti pa se poroča iz Palerme, da je tam vstala kolera, 9. t. m. je umrla za to boleznijo šest osov, tudi iz mesta Mons v Belgiji je prišlo poročilo, da se je tam v nekem pred-mestji prikazala kolera.

Italijanskega kralja brada. Iz Monze se piše: Lasje in brada italijanskega kra-lja, uže pred enim letom osiveli, popolnoma so se pobelili. Kraljica Margerita, katero žali to, da je kralj videti priletniši, nego je v resnici, narodila si je v Parizu pri nekem imenitnem «žavbarju» pušico ma-zila ter ga svojemu sop-ogu prav laskavo

Nova tiskarna V. DOLENC v Trstu